

incidit in annum Mundi 2933. & annum antè Christum natum 1015. Operarii ita distributi fuerunt, ut octoginta millia hominum opus facerent, septuaginta millia lapides, ligna, & alia, quæ requirebantur onera idoneis locis afferrent, quibus præerant directores operum ter mille trecenti. Seposuerat autem David ad structuram templi, 1 Paralip. 30. præter gemmas, marmor, ligna, &c. ferrum, & alia, auri puri ex Ophir allati tria millia talentorum, argenti septem millia. Addiderunt his donum votivum Principes Populi Israelitici quinque millia talentorum auri & decem millia talentorum argenti. Computemus hanc summam ad hodiernam monetam secundum talentum congregationis, non autem sanctuarii, quod duplicum est ad prius, ne summa pecuniæ incredibile videatur. Talentum congregationis fuit ferè dimidii ponderis Centenarii nostri: Siclus igitur auri puri valet paulò plus quam quatuor Ungarici nostri, & talentum erit 12000. aureorum Ungaricorum, & quidem paulò plus. Nam aurum Ungaricum neque est satis purum, neque exactè aureus huiusmodi pendet drachmam. Octo millia igitur talentorum auri puri faciunt Ungaricos 96000000. hoc est, 219400000. florenos circiter, præter decem millia aureorum. In argento siclum æstimemus tantum dimidio floreno (majori enim pretio aliàs quatuor drachmæ argenti æstimantur) & talentum erit 1500 florenorum. Septendecim igitur millia talentorum argenti efficiunt 25500000. florenos, & tota summa florenorum erit 144900000. Sed restat adhuc alia multò major pecuniæ summa 1 Paralip. 13. ubi dicit David ad Salomonem filium, se sepulvisse in structuram templi centena millia talentorum auri, & millena millia talentorum argenti quæ summa efficeret milliones 2700. hoc est, 2700000000 florenos. Tantis sumptibus, tantaque operariorum multitudine augustissimum hoc templum perfectum est à jactis fundamentis per septem annos, & ferè sex menses. Incredibiles verò, & omnem penè fidem superantes sunt hæ tantorum Regum divitiæ, de quibus Iosephus lib. 7. Antiq. cap. 12. testatur, quod nullus unquam nec Hebræorum, nec aliarum nationum Rex liberis suis tantas, quantas David filio suo Salomoni, divitias reliquerit. Idem author refert Salomonem incredibiles quoque divitias inclusisse Davidis patris sui sepulchro, & in eo trecentis annis post cellulam apertam esse ab Hircano Pontifice summo, & exempta inde ter mille auri talenta, sive quadraginta quatuor milliones, & quingenta & quinquaginta millia coronatorum Gallicorum, cum ab Antiocho Pio Demetrii filio Hierosolymis obsessus esset. Ex alia item cellula haud paucis annis post ab Herode ingentem auri vim sublatam esse; Harum verò cellularum octo fuisse tradit Comestor ad lib. 3. Reg. cap. 3. in quibus quàm amplissimæ fuerint divitiæ reconditæ, quivis facili conjectura assequi potest, quamvis & in admirationem rapi queat, unde tantorum thesaurorum possessores hi Reges eva-

Incredibiles divitiæ.

Sepulchrum Davidis distinctissimum.

serint. Eupolemus apud Eusebium lib. 9. de prepar. cap. 30. tradit quod David præter incredibiles thesauros, quos pluribus Regibus devictis nactus congestit, apud Achanam Arabiæ civitatem navibus ædificatis effodiendi metalli artifices in Urphen Maris Rubri insulam auri fodinis abundantem misisse, qui auri plurimum in Judæam inde retulerint. Celeberrima quoque est navigatio classis Salomonis, quam ex portu Asiongaber, in Idumæa ad Mare Rubrum sito, in Ophir misit, ut ipse Sacer Codex 1 Reg. 9. 27. docet; Misit autem Hiram per manus servorum suorum naves, & nautas, & abierunt cum servis Salomonis in Ophir. Fuere tunc temporis rei nauticæ peritissimi Phœnices mercaturæ deditissimi homines, qui cum sine astrorum cognitione navigationes suas expedire non potuerint, luculentissimo testimonio Mathesin tunc temporis tam inter Judæos, quàm cæteros populos finitimos illis temporibus floruisse asserunt. Quod dilucidius adhuc constat ex Prophetarum querelis assiduis, quibus Astronomiæ nobilissimæ abusu suis temporibus frequentissimum detestati ipsius Syderum observationis, & artis Astronomiæ ex ipsa constructæ usum frequentem significant. Esaias cap. 47. Babylonis interitum prænunciens ita civitatem illam magnificentia suâ celebrem alloquitur: Veniant syderum contemplatores, & Astrologi, qui menses supputant, ut futura tibi ariolentur: quibus verbis per vetustum apud Chaldæos Astronomiæ abusu taxat, qui sicut inter malos ubique frequens extitit, ita è contrario usum ejus necessarium & legitimum apud bonos & pios viguisse astruit. Hæc sunt, quæ ex Sacrarum literarum monumentis allata, & ad institutum nostrum facientia præcis illis temporibus Mathesios cognitionem assignant, quæ quomodo se habuerit, qualis fuerit, & quanta incrementa sumpserit, certò definire non possumus. Nunc ad Ethnicos delabimur, ut discipiamus, quo pacto Mathematicarum rerum notitia ad ipsos pervenerit, & quâ ratione per tot sæcula se ad nostra tempora devolverit.

Hic primò in scenam prodit Fabulosa illa Antiquitas in theatrum producta à Græcis illis nugatoribus, qui mox ex viris celebrioribus Deos facere, aut suam qualemcunque notitiam fabularum involueris obducere consueverunt, ut Eruditorum vulgus opinatur, magnam in his fabulis sapientiam inquirens. Cælus Deorum antiquissimus, Græcis & Egyptiis à suis observationibus, quas stellarum motibus impendit, nomen invenit, & præter alios plurimos liberos genuit & Atlantem, Saturnum, Titanes, Hyperionem, & Iapetum. In Mauritaniâ habitasse, ac longè lateque in Africa & Europa dominatus esse fertur. Ipsi successit Atlas, qui monti, ex quo sydera observavit, nomen suum impertivit, ideo etiam humeris suis cælum sustentasse creditus, quod fabricatus fuerat totum cælum representantem machinam, ut Diodorus, Plinius & alii narrant. Ut Clementi Alexandrino Herodotum sequuto placet, Hercules ab Atlante

Navigatio in Ophir.

Phœnices.

Mathesios Ethnici.

Cælus.

Atlas.

Hercules.

Atlante Mundi columnas suscepisse, eumque onera cæli sublevasse dictus est, quod illi in cæscientiâ, studiove Cæli successerit. Hesperus Atlantis filius, cum ex eodem monte sydera speculando occupatus esset, morbo subito correptus evanuisse fertur. Ob ejus pietatem & justitiam à plebe nominata est Veneris stella occidua, Hesperus, & Vesperugo. Ob idem studium Astronomicum Atlantes ejusdem Hesperii sorores, Pleiadum nomen, quo & ipsæ appellatæ, fecerunt conglomerato istî stellarum acervo, quem in Tauri dorso conspiciamus. Una illarum quæ Mercurii mater Maga nuncupabatur, in Egyptum scientiam syderum, ut ferunt, transtulit, ut Manilianum illud 1. Astronom. innuere videtur:

Tu Princeps authorque sacri, Cyllenie, tanti.

Æthiopes tamen Astronomiam à se ad Egyptios, tanquam ex colonia Æthiopica oriundos, derivatam perhibent, ut Lucianus vult, qui ab Æthiopibus primis motus cælestes observatos, & Phasium Lunarium causas investigatas esse narrat, & ab his ad Egyptios Astronomiæ scientiam transisse dicit. Eandem ad Babylonios, sibi ejusdem arrogantes inventionem, serius accessisse, ac Græcos non ab Egyptiis aut Babylonis, sed ab Oegry & Calliopes filio Orpheo, qui primus in Græcia Astronomiam quasi per transfennam inspectam fabularum ac mysteriorum involucris textisse creditur, ejusdem participes esse redditos idem author autumat. De Prometheo Autores Veteres prædicant, quod primus stellarum ortus occasusque notaverit, & Astronomiam docuerit. Sic in Prometheo Æschylus Tragicus Poëta ipsum indicat talia loquentem:

Οὐκ ἔνδ' ἀνδρὶς ἐντὶ χεῖματι τέκμαρ,
Οὐτ' ἀνδραυδὲς ἦν, ἔτε κακίμυς
ἡγευὲς βέλαιον, ἀνδ' ἀρετὴν γνῶντες πᾶν
ἐπεγασόν, ἐς τὸ διδοῖν ἀνδράσιν ἐγὼ
ἀσπὼν ἑδάξα τὰς τε δουλείας δούας.

Non ipsis brumæ glacialis signa fuere
Certa, nec herbosus pingentis floribus agros,
Veris, nec largæ dantis Cerealia dona
Æstatis, donec temerè facientibus astra,
Astravi, facilem mentis superantia captum.

Servius quoque in Eclogam 8. Virgilii; Prometheus, inquit, Assyrius primus Astrologiam indicavit, quam residens in monte altissimo Caucaſo, nimia curâ & sollicitudine deprehenderat. Hic autem mons positus circa Assyrios, vicinus est penè syderibus, unde etiam majora astra demonstrat, & diligenter eorum ortus, occasusque significat. Sic Cicero 5. Tusculan. ut de Atlante, ac Prometheo, ita etiam de Cepheo Æthiopum Rege; Nec verò, inquit, Atlas sustinere Cælum, nec Prometheus affixus Caucaſo, nec stellatus Cepheus cum uxore, genero, filia traderetur, nisi celestium divina cognitio nomen eorum ad errorem fabule traduxisset. Porro Saturnus Cæli filius relicta Africa in Europam abiisse, ac Italiæ, Siciliæ, Creteque dominus fuisse dicitur, quem Paternis studiis imbutum hoc ferè argumento verisimile est, quod nomen suum Planetarum summo communicaverit, & Græcis κρόνος, quasi κρόνος dictus fuerit, quippe forsitan primus inter eos, qui Planetæ illius lentissimum motum

Saturnus.

deprehenderunt, ideoque & Temporis nomen nactus, quia nullus inter Planetas diuturniore, & tardiore motu cursum suum promovet. Filii ejus Universum totum, ut Poëtæ fabulantur, inter se partiti, secundum Mythologos verò, diversis studiis addicti fuere: Pluto terram cum divitiis suis nactus Agriculturæ operam dedisse videtur, in agris suis colendis nihilominus temporis rationem habens, sine cujus observatione ex astrorum motibus petita rusticatio ipsa parum promovet: Neptunus maris possessor factus rei nauticæ cognitionem habuit, & in astrorum observationibus, ad navale exercitium maximè necessariis, versatus fuit: Iupiter Cæli possessorem adeptus ipsam Mathesin, & cum primis Astronomiam tractavit, delecto ad hanc exercitationem Olympo monte cellissimo, & ad syderum contemplationem aptissimo, cujus denominatio in Cælum translata Olympii nomen Iovi dedit, & effectit, ut in Cælo regnare crederetur. Græci enim partim Diis, partim Heroibus, partim Sapientibus Mathesin acceptam ferre solent, ut Achilles Tatus Isagog. ad Phœn. Æschylum adducit Deo adscribentem, quod Astrorum ortus occasusque ostenderit, & annum in suas partes distinxerit. Hoc de Iove prædicat Ovidius 1. Metamorphosis:

Perque hyemes, æstusque & inæquales autummos,
Et breve ver, spatium exegit quatuor annum.

Ubi in præcedentibus Saturnum à Iove in tartara præcipitatum, ibique vinclis constrictum teneri narrans, forsitan innuit, Jovem & Planetam cognominem nominis sui participem fecisse, & proximo in Æthera quàm profundissimè se immitenti paternum nomen imposuisse, quæ nomina tamen diu post in usum venisse, & ipsis indita fuisse videntur, cum Phaëton Iovis, Phaëton Saturni nomen longè antiquius esse censeatur, ut nonnulli putant. Lucianus Saturnum autem in Tartara præcipitem actum, aut ibidem vinclis constrictum Iovem negans vulgarem opinionem falsitatis coarguit, & tartarum altissimam æris profunditatem significare docet. De Hyperione Cæli filio Diodorus lib. 3. Hyperionem memoriæ prodidit, quod Solis, Lunæque motus & cursus demonstraverit, eaque occasione Helius filius ejus Soli, ac Selene filia Lunæ nomen fecerit. Iapetus ultimus Cæli filius nihil memorabile de se Japetus prodidit, & per filium solum innuit, de quo Promethei nomine insignito paulò antè diximus. Caucaſo monti alligato cor ab Aquila exedi fabulantur Poëtæ, hominem observationi astrorum deditissimum, ac summa cura & sollicitudine contemplationibus sydereis in excelsò monte studentem denotantes, qui cum etiam ipsum è cælo ignem furripuisse, & in terram detulisse dicunt, nihil omnino aliud innuere volunt, quam quod scientiæ cælitus haustæ homines compotes reddiderit, & ejusdem amore ac desiderio incenderit. Quod autem Assyrii Caucaſo vicinis Astrologiæ cognitionem communicasse ipsum nonnulli tradunt, idalii tribuendum esse censent Iovi, qui ut Sacratissimus Deus, ita & Syderalis scientiæ inventor, secundum Plinium apud Assyrios habetur, ac apud eisdem, Diodoro teste, Zeli nomine celebratur.

(7)

tur.